

ЧЕРЕВОНОГІ МОЛЮСКИ РІЧКИ УБОРТЬ

Павлюченко Олеся Вікторівна,

Кандидат біологічних наук, доцент

Михайленко Руслана Вікторівна,

Здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Житомирський державний університет імені Івана Франка

Прісноводні червононогі молюски є невід'ємною складовою практично всіх гідроценозів. Вони відіграють важливу роль у процесах трансформації органічної речовини та є складовими елементами ланцюгів живлення [4].

Умови, в яких перебувають молюски, суттєво впливають на щільність поселення, їх чисельність і видовий склад [2]. Для прісноводних молюсків найуразливішими компонентами антропогенного впливу на середовище виявилися забруднення водойм поллютантами [1].

Метою нашого дослідження є дослідити фауну та екологію червононогих молюсків річки Уборть. Матеріалом слугували молюски родин Lymnaeidae, Planorbioidea, Viviparidae, зібрані автором протягом 2022 р. на території Житомирської області у басейні р. Уборть та її приток. Всього знайдено і досліджено 115 екз. молюсків. В місцях збору м'якунів визначали щільність поселення тварин та їх зустрічальність.

Уборть – типова поліська річка, права притока Прип'яті. Її площа басейну – 3220 км², довжина – 262 км. Басейн Уборті займає північну частину Придніпровської низовини. Русло глибиною 0,5-1 м, завширшки від 5 до 15-20 м. На дні річки переважає пісок, інколи каміння і щебінь. Швидкість течії 0,5-1,0 м/с, вода темно-коричнева [3].

Нами в басейні р. Уборть виявлено 4 види молюсків родин Lymnaeidae, Planorbioidea, Viviparidae – *Radix auricularia* (Linnaeus, 1758), *R. peregra* (O. F. Müller), *R. ampla* (W. Hartmann), *Lymnaea stagnalis* (Linnaeus 1758), *Stagnicola corvus* (Gmelin, 1791), *Planorbarius corneus* (Linnaeus, 1758), *Viviparus viviparus* (Linnaeus, 1758).

З'ясовано зустрічальність знайдених видів червононогих м'якунів у дослідженому регіоні (табл.) . За нашими даними, у р. Уборть в межах с. Зубковичі Житомирської області найбільша зустрічальність характерна для *V. viviparus* (100%). Найменшу зустрічальність зареєстровано для *R. auricularia*, *R. peregra*, і *R. ampla* (20%).

Видовий склад молюсків басейну річки Уборть

№ з/п	Вид	N	с. Зубковичі	Зустрічальність %	м. Олевськ	Зустрічальність %
1	<i>Radix auricularia</i>	3	+	20	-	-
2	<i>Radix peregra</i>	1	+	20	-	-
3	<i>Radix ampla</i>	1	+	20	-	-
4	<i>Lymnaea stagnalis</i>	4	-	-	+	40
5	<i>Stagnicola corvus</i>	2	-	-	+	20
6	<i>Planorbarius corneus</i>	9	+	60	+	40
7	<i>Viviparus viviparus</i>	95	+	100	+	100

У р. Уборть в межах м. Олевськ домінуючим видом є *V. viviparus*, його зустрічальність становить 100%. Депо рідше трапляється *S. corvus* (20%). Зазначимо, що поблизу м. Олевська зустрічальність *L. stagnalis* становить 40%, тоді як в межах с. Зубковичі він відсутній. Зустрічальність *P. corneus* у басейні р. Уборть поблизу с. Зубковичі становить 60%, а біля м. Олевськ – 40% відповідно.

Отже, висока зустрічальність м'якунів у річці Уборть свідчить про сприятливі умови для їхнього існування. На це впливає якість води, швидкість течії та глибина водойми. Варто зазначити, що біомаса гастропод коливається в межах від 0,8 г/м² до 6,625 г/м². Однак, низьке значення рН (6,3-6,9), невисокий вміст кальцію, органічні і мінеральні сполуки заліза і сполуки кремнію мають негативний вплив на червоногих молюсків.

Список літератури:

1. Білоус Л.А., Богачова А.М., Коршунова О.Д., Павлюченко О.В., Шубрат Ю.В. Вплив антропогенного забруднення довкілля на прісноводну малакофауну України. Біологія: від молекули до біосфери: Матеріали III Міжнар. конф. молодих науковців. Харків. 2008. С. 357-358.
2. Матвієнко Л.Ю., Киричук Г.Є. Малакоценози червоногих молюсків річок м. Житомира. Біологічні дослідження – 2012 : матеріали конференції. 2012. С. 38- 39.

3. Стадниченко А.П., Киричук Г.Є., Янович Л.М., Король В.В. Стан гідромережі Житомирського Полісся // *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2000. №5. С. 85-94.

4. Фурик Ю.І. Огляд поширення та аналіз зоогеографічного складу фауни прісноводних червононогих молюсків закарпатської області // *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія Біологія (50-51). 2021. С. 1-9.